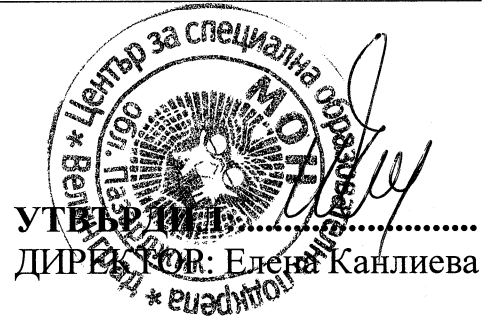

ЦЕНТЪР ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДДРЪЖКА - ВЕЛИНГРАД

Бул "Съединение" №256, тел: 0359/5-30-35, e-mail: draganmanchov@abv.bg,

<http://www.csop-velingrad.org>

ПРОГРАМА

**ЗА УЧАСТИЕ НА РОДИТЕЛИТЕ ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО
НА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДДРЪЖКА,
В ТЕРАПЕВТИЧНИ И РЕХАБИЛИТАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ
В ЦСОП ВЕЛИНГРАД ЗА УЧЕБНАТА 2022-2023 ГОДИНА**

Програмата е приета на заседание на педагогически съвет с Протокол № 1 от 30.06.2022 г. и утвърдена със Заповед на директора № 71 от 06.10.2022 г.

УВОД

По смисъла на член 208 от ЗПУО родителите са активен партньор на училището. Семейната среда пряко влияе върху успешната социализация и възпитанието на децата. Това налага да се търсят възможности за оптимизиране участието на родителите в образователния процес чрез организиране на работещи партньорства с учителите за пълноценна реализация на учениците в цсоп при спазването на хигиенни и противоепидемични мерки в условията на пандемията на COVID-19.

УЧАСТИЕТО НА РОДИТЕЛИТЕ В ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА СПЕЦИАЛНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА НА ДЕЦАТА СЪС СОП Е ОСНОВЕН АКЦЕНТ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПОЗНАВАТЕЛНИ, КОМУНИКАТИВНИ, СЕНЗОРНИ, ДВИГАТЕЛНИ И СОЦИАЛНИ УМЕНИЯ.

Според правилникът за устройството и дейността на центровете за специална образователна подкрепа областта на рехабилитационната и корекционно-терапевтичната функция центровете извършват следните дейности:

1. коригиране и компенсирание на затрудненията на децата и учениците за постигане на очакваните резултати от обучението;
2. осъществяване на групова и/или индивидуална терапия и рехабилитация (психологическа подкрепа, логопедична подкрепа, арттерапия, кинезитерапия, ерготерапия и други) и на занимания по интереси (ателиета по интереси, музикални занимания, спортни занимания и други) като част от подкрепата за личностно развитие за оптимално развитие на силните страни и способностите на децата и учениците;
3. разработване на програми за участие на родителите в терапевтичните и рехабилитационните дейности, които се осъществяват с децата и учениците.

В областта на обучителната функция центровете извършват следните дейности:

1. обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в задължителна предучилищна и училищна възраст;
2. професионално обучение за придобиване на първа степен на професионална квалификация и/или за придобиване на квалификация по част от професия;
3. подготовка на децата и учениците за социално включване и за професионална реализация;
4. участие при изготвянето на индивидуалните учебни планове и индивидуални учебни програми за обучение на учениците със специални образователни потребности от екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата;

5. разработване на дидактични материали за подпомагане на обучението и за подкрепа на развитието на деца и ученици със специални образователни потребности;

6. разработване на програми за участие на родителите при осъществяването на специалната образователна подкрепа на децата и учениците.

ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА:

Да се създадат условия и предпоставки за сътрудничество и взаимодействие между родителите и ЦСОП за постигане целите на образованието и терапията, както и за формиране на положително отношение към институцията и мотивация за активно участие на родителите.

ЗАДАЧИ

1. организиране и провеждане на консултации на педагогически специалисти от детските градини и училищата по отношение на изготвянето на планове за подкрепа, индивидуални учебни планове и индивидуални учебни програми на ученици с множество увреждания, които ще се обучават в центрове за специална образователна подкрепа;

2. запознаване на родителите с организацията на образователния процес и на подкрепата за личностно развитие, както и с конкретни начини за подкрепа на самоподготовката на децата им;

3. консултиране на родителите за усвояване на различни похвати на работа и общуване и за подкрепа на социалното включване на децата им, както и за използване на специализирана литература;

4. информирание на родителите за използването на видовете терапии – арттерапия, музикотерапия, кинезитерапия, ерготерапия, сензорна стимулация и други, като част от допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата им;

5. консултиране на учениците със специални образователни потребности и техните родители за възможностите за професионално обучение и за последваща професионална реализация.

ОСНОВЕН АКЦЕНТ:

УЧАСТИЕТО НА РОДИТЕЛИТЕ В ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА СПЕЦИАЛНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА, В ТЕРАПЕВТИЧНИТЕ И РЕХАБИЛИТАЦИОННИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА НА СЛЕДНИТЕ УМЕНИЯ: ПОЗНАВАТЕЛНИ, КОМУНИКАТИВНИ, СЕНЗОРНИ, ДВИГАТЕЛНИ И СОЦИАЛНИ УМЕНИЯ

ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА.

I. КООРДИНАЦИЯТА МЕЖДУ РОДИТЕЛИ - ДЕЦА – СПЕЦИАЛИСТ.

1. Съгласуване на терапевтичната дейност с индивидуалните характеристики на детето - тежест и вид на нарушението, възраст, ниво на развитие на интелекта, придружаваща симптоматика.

2. Определяне на образователни, семейни, социални и поведенчески цели, които са в основата на терапевтичното въздействие и са свързани с поведението в училище, социалното обкръжение и семейните взаимоотношения.

3. Методи на работа:

- ✓ Организиране на обучения за родители по важни за тях теми свързани със състоянието на децата.
- ✓ Дискусии, беседи, разговори
- ✓ Индивидуални консултации, родителски срещи, както и всеки път, когато конкретна ситуация или поведение на ученика го прави необходимо.
- ✓ Родителски тренинг: инструкции, ролеви тренинг, правила на взаимоотношения между детето и семейството.

4. Прилагане на стратегии за поведенческа подкрепа

- ✓ Подпомагане и развитие на творческите способности и потенциала на всяко едно дете.
- ✓ Включване на повече визуални средства при преподаването (интерактивна бяла дъска, компютри, комуникатор, флаш карти
- ✓ Създаване на условия за активна извънкласна дейност на учениците чрез участие в проекти, междуучилищни тържества, конкурси, са добра възможност за изява. Развиват важни умения, като: общуване между участниците, с учителя, с ученици от други училища, както и способност за работа в екип и удовлетворение от положения труд.
- ✓ Организиране на индивидуални и групови срещи с родителите за успешно преодоляване на някои трудности в развитието, социализацията или поведението на детето.
- ✓ Стимулиране, мотивиране и поощряване на учениците/проявите на добро поведение винаги трябва да се забелязват и поощряват от учители и родители/.

5. Прилагане на когнитивно-поведенческият подход.

Когнитивните умения са уменията, необходими за ученето, запомнянето и мисленето, като внимание, памет, език и ориентация в пространството.

Когнитивно-поведенческият подход цели промени в ирационалното/неадаптивното/ поведение в определени ситуации и да го замени с по-адаптивно такова.

В тази връзка поведенческите намеси, помагат на децата с ХАДВ, аутизъм и др. нарушения, да се справят с импулсивността и невниманието и да се фокусират в създаване на умения за организираност и съсредоточеност.

Психологическите терапии са насочени към социалната адаптация и мотивацията на децата да променят поведението си към по-приемливо. Да се мотивират да научават нови неща и да се присъединят към общността от връстници.

6. Родителски тренинг

Този тип терапия е вид родителско обучение, защото активно участват както децата така и родителите. Терапията включва това, родителите да бъдат научени как да комуникират със своите деца, за да подпомогнат и подсилят доброто им поведение и социална адаптация.

Родителският тренинг включва: инструкции, ролеви тренинг, правила на взаимоотношения между детето и семейството, стандартни техники за управление на детето.

II. ВИДОВЕ ТЕРАПИИ

- **Арт-терапия**-специализирана форма на психотерапията, основана на изкуството. Според Александър Копытин арт-терапията "е метод за лечение, основан на използването на художественото творчество". Според него изкуството оказва неизчерпаемо въздействие и сила върху емоционалното състояние и развитие на индивида, а също така арт-терапията разчита на собствените сили на отделната личност, на нейните самолечебни свойства. С арт-терапия могат да се провеждат занимания независимо от пола, възрастта. Тя е средство предимно за невербално общуване.

-При арт-терапевтичната работа има синхрон и свързване на дейността на различни специалисти-педагози, психотерапевти, психолози, лекари и др.

Заниманията по арт-терапия предоставят възможност за:

- Използване на нетрадиционни средства за комуникация
- Развиване на способност за вникване на мотивите на поведението
- по – голяма самоувереност
- по-добро възприятие
- избор и вземане на решения
- изучаване и преживяване на чувства отнасящи се за миналото и настоящето
- изучаване на чувствата свързани с увреждането на детето или ученика
- възможност да му се помогне да осъзнае и изрази своите емоции
- формиране на естетически усет.

- **Музикотерапия**-тя е една от най-широко използваните арт-терапии в клиничната практика, психотерапевтичната помощ, в социалните и здравни заведения. В много изследвания се доказва лечебната сила на музиката, която води до състояние на равновесие и хармония, спадане на напрежението, повишаване на емоционалния тонус и развитие на естетическите чувства. Музиката е вид

изкуство, което присъства още от най-ранно детство в живота на човека. Терапията с музика се практикува в две основни разновидности:

- рецептивна - при нея терапевтът подава за слушане на клиента подбрана с терапевтична цел музика, като детето само възприема музиката

- Активна - при нея терапевтът се занимава с индивид или група с терапевтична цел, като използва музикален инструмент, хорово пеене, а участниците в терапията активно музицират. С помощта на обясненията, демонстрациите на водещия, ритмичните упражнения, имитация и импровизация, емоции, децата придобиват нови умения. Активната музикотерапия обогатява двигателната експресия, подобрява пластиката и координацията на тялото, противодейства на груповата дезинтеграция и развива творческо въображение.

- **Изобразително изкуство**-то също се използва с терапевтична цел. Рисуването и пластиката са изключително подходящи техники при работата с деца с ментални увреждания. Те улесняват децата и им дават възможност да изкажат и покажат емоционални преживявания, които не биха могли да се обяснят с думи. Често се използва и груповата рисувателна терапия, която цели подобряване на междуличностните отношения, също така осмисляне връзките с емоционално значимо съдържание, преодоляване бариерите чрез спонтанна изява. Рисунките се подлагат на групово обсъждане, което също има терапевтичен ефект.
- **Имаготерапия**-това е терапевтичен метод, използващ средствата на литературата и на театралната игра. Основната цел е преустройство на отношенията на личността, потискане на невротични стереотипи и дезактуализация на психотравмиращата ситуация, като се отклони вниманието на децата от болезнените симптоми и усвояване на личностни предпоставки за изграждане на нови, здрави отношения.

Работи се на три етапа:

Първи етап: четене и преразказ на подбран литературен материал и импровизирани инсценировки на типични житейски ситуации с цел трениране на адекватно поведение.

Втори етап: драматизация на литературен текст. Разработват се сценарии и диалози, разпределят се ролите, като терапевтът е в ролята на режисьор. Разиграват се и импровизирани инсценировки на поведението на героите в измислени ситуации, липсващи в текста.

Трети етап: провежда се на сцена, където се развива терапевтичния процес. Овладеват се изразните средства на сценичната игра/техника на говора, движението, жеста

- **Куклотерапия**- кукленият театър е изкуството, което е най-близкото до детето и чиито дълбоки корени откриваме в детската игра. Кукленото представление не само приобщава към изкуството, но има значение и за цялостното развитие на детето. При игра с кукли децата се вживяват в ролите, вярват в измислените от тях образи, преживяват дълбоки чувства, осъзнават нравствените норми, ползват и включват в действие богатото си въображение. Направената от децата кукла представлява личностна изява, в която те влагат своята душа, специфични

особености, натрупания личен опит, емоции. Тя се превръща в приятел, на когото може всичко да се каже. Чрез нея то е едновременно разказвач, участник в диалог и слушател. Създава способност адекватно да се реагира на възникващи неблагоприятни ситуации и умение да се влиза в нова специална роля, съответстваща на момента и хода на събитията. С нейна помощ се укрепват и обогатяват емоционалните и комуникативните възможности. Куклата ангажира и активизира детето, проправя път за ефективни терапевтични и лечебни въздействия. Съчетаването на терапевтичен с обучаващ ефект позволява широко прилагане на този вид дейност за всички възрасти, за всички проблеми.

- **Логоритмика** - комплекс от упражнения, съдържа в себе си реч на учителя, движения, и ритъм и е изключително полезна за нея.
- Чрез музиката се стимулира развитието на слуховите възприятия, чрез движенията се подобрява точността и координацията и заедно подобряват възприемането на ритъма на музиката и речта.
- Пръстова гимнастика, която се провежда "ръка в ръка" на фона на песни и мелодии.

- **СИМВОЛНО-ЗНАКОВИ СИСТЕМИ (ПЕКС, МАКАТОН)**

За работа с лицата, които срещат трудност при ученето, за тези с умствена изостаналост аутизъм, двигателни увреждания, при такива, при които е нарушена възможността за речева комуникация, са подходящи символно-знаковите системи. Хората с умствени затруднения преди да започнат да извършват различни дейности, трябва да усвоят умения за изразяване на собствените нужди и чувства, а също така да се научат да разбират и желанията на околните.

Има много случаи, при които езиковото развитие изостава, а това от своя страна нарушава процеса на обучение и комуникация. В тези случаи знакът действа като визуален указател. А когато децата се научат да говорят, те вече не се нуждаят от знаците. А когато децата се научат да говорят, те вече не се нуждаят от знаците. Но има и такива, които въпреки условията на своите родители и на педагозите, не се научават да говорят. Невъзможността им да комуникират бива последвана от други проблеми: емоционални, поведенчески и обучителни.

Най-важно е намесата на терапевта да бъде своевременна. Ако интервенцията започне веднага след раждането или веднага след откриване на нарушението, възможностите обучение и развитие на детето ще са много по-благоприятни.

За много хора, макар и в новия век, деца с умствена изостаналост са "бреме" и "безполезни". Те не само не ги разбират, но нямат и желание да се опитат да ги разберат. Но има и такива, които знаят, че това, от което се нуждаят тези деца, в това объркано време, е малко внимание и човешка топлина.

- **Артикуляционна гимнастика, вокално-артикуляционни упражнения.** Укрепване на артикуляционните мускули и развитие на тяхната подвижност чрез използване на орален вибромасажор Z-Vibe, който подобрява оралния тонус, храненето и сетивността. Вибрацията осигурява добро ниво на сензорна стимулация с акцент върху устните, езика и челюстта.

III. СЪВЕТИ ЗА РОДИТЕЛИТЕ ОТ ПЕДАГОЗИТЕ, РАБОТЕЩИ С АУТИСТИЧНИ ДЕЦА:

1. Специална пространствено-времева организация на училищния живот:
Помощ при усвояване на училищното пространство, което намалява значително тревожността на детето: да знае точно мястото на което седи, какво да прави на други места в у-ще, които посещава, като за целта е нужно изготвянето на подробна схема с рисунки на класната стая, на коридорите и училището, която да се намира винаги до детето/на чина, на стената/

Помощ при организиране на времето – изготвяне на точно разписание на занятията по часове за всеки ден от седмицата, времето на пристигани в у-ще и тръгване за къщи, времето за начало и край на ваканцията и празници през годината

2. Специфична организация и структура на учебния процес

Максимално използване на способността на детето за произволно обучение и усвояване на нова информация и умения в непринудена игрова форма, като особено важно е новото знание да бъде подадено точно в този момент, в който детето си нуждае от него

Директна физическа помощ при организиране на действията-възрастния работи с ръцете на детето, като постепенно физическата помощ намалява, а се увеличава вербалната регулация

Изключване на традиционния подход на обучение от частите и елементите/ към цялото като непродуктивен при аутизъм, тъй като детето се фокусира върху тях и започва стереотипно да ги отделя- това налага използване на метода от цялото към постепенно възприемане на неговите части

Специална работа върху неумението на детето да среща и преодолява трудности, най-малкият неуспех води до отказ от работа и усилване на поведенческите проблеми и агресия, самоагресия, негативизъм

3. Специфична съдържателна насоченост на учебния процес в условията на пандемията на COVID-19

- Детето да се обучава практически на всичко
- Обяснение на смисъла на социалния живот, на правилата на поведение
- Стимулиране на разбирането за себе си и другите чрез системни занимания по детска литература- усвояване на худ.образи и обстоятелства
- Разработване на индивидуална програма по ФВС/подвижни игри, спорт/, труд, музика и рисуване
- Смесово структуриране на живота в училище
- Специална организация на взаимодействието на детето с педагога и учениците
- Особена значимост на личните контакти и отношения-детето да стои близо до учителя и след като даде общата инструкция се даде на всички, тя отделно и лично се подава и на него
- Създаване на добра репутация на детето сред другите ученици, като се изтъкват силните страни

ЦЕНТЪР ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДДКРЕПА - ВЕЛИНГРАД

Бул "Съединение" №256, тел: 0359/5-30-35, e-mail: draganmanchov@abv.bg,

<http://www.csop-velingrad.org>

- Специално организиране на неформалните контакти с другите - в междучасието, на екскурзия, тържества и др.

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

- Подобряване на семейното функциониране чрез посредничество при изясняване ролята на детето със специални потребности в семейството;
- Покриване на образователните дефицити при децата
- Възможностите за подкрепа на Центъра да достигнат до повече нуждаещи се хора и да се промени тяхната житейска ситуация
- Родителите да подпомагат учениците при провеждане на ОРЕС.

V. ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА:

1. Да се създаде необходимата организация родителите периодично и своевременно да получават информация за постиженията в индивидуалното развитие на детето, спазването на правилата в ЦСОП и приобщаването им към общността в условията на пандемията на COVID-19.

Срок: 15.09.22 г.-30.06.23 г.

Отг. Координиращ екип

2. Да се организират подходящи форми за запознаване на родителите с Програмната система на Центъра и за получаване на педагогическа информация и подкрепа по въпроси, свързани с образователния и терапевтичен процес, както и с личностното развитие на ученика при присъствената форма на обучение и в електронната среда.

Срок: по утвърден график

Срок: 15.09.22 г.-30.06.23 г.

Отг. Рък. На паралелки

3. В началото на учебната година да се извърши проучване на необходимостта и насоките от подкрепа на семействата по отношение обучението и развитието на децата им.

Срок: 20.09.2022 г.

Отг.: Ръководители на паралелки, психолози

ЦЕНТЪР ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА - ВЕЛИНГРАД

Бул "Съединение" №256, тел: 0359/5-30-35, e-mail: draganmanchov@abv.bg,

<http://www.csop-velingrad.org>

---

4. В края на първия срок и края на учебната година родителите да бъдат информирани за резултатите от изпълнението на плана за подкрепа. При установена необходимост да се извършат корекции съгласно изискванията на Наредбата за приобщаващото образование.

Срок: 04.02.2022г, 28.05,25.06.23г.

Отг.: Ръководители на паралелки

5. Да се провеждат индивидуални консултации /по график/, когато конкретната ситуация или поведението на детето изискват това.

Срок: 15.09.22г.-30.06.23г.

Отг.: Ръководители на паралелки, психолог, логопед

6. Да се провеждат родителски срещи – по график на ръководителите на групите в ЦСОП.

Срок: По индивидуален график

Отг.: Ръководители на паралелки

7. Включване на родителите в доброволчески дейности, в събития „деца и родители“ и др. мероприятия в ЦСОП според празничния календар

Срок: 15.09.22г.-30.06.23г.

Отг.: Ръководители на паралелки, психолог, логопед

8. Осъществяване на постоянен контакт с родителите чрез телефонни разговори, писма и имейли с цел по-добра информираност за напредъка на учениците

Срок: 15.09.22г.-30.06.23г.

Отг.: Ръководители на паралелки, психолог, логопед